

Finansinspektionen
Sänds med e-post till
finansinspektionen@fi.se

Dnr 20-20058

Remissyttrande

Promemorian Förslag till nya allmänna råd om krediter i konsumentförhållanden

Sparbankernas Riksförbund, Förbundet, har tagit del av rubricerad promemoria och har följande synpunkter på förslaget. Förslaget omfattar delar som enligt Förbundets uppfattning inte motiveras av något behov och delar som av olika skäl synes helt onödiga att reglera.

Ändamålet med regleringen

Det förklaras i promemorian att målet med regleringen är att skapa tydligare vägledning för företagen under tillsyn. Det förklaras också att hushållens ökande skuldsättning är ett samhällsproblem som behöver motverkas. I samma avsnitt förklaras vidare att FI har konstaterat en utveckling på kreditmarknaden med en ordning som innebär att företagen inte alltid uppfyller lagens krav.

Förbundet bedömer inte att allmänna råd av det slag som förslaget omfattar skulle kunna ha någon effekt i motverkandet av hushållens skuldsättning eftersom de föreslagna reglerna inte minskar konsumenternas möjligheter att få ta lån, utan istället endast gör själva tillhandahållandet av kreditmöjligheter aningen krångligare. Förbundet anser vidare bestämt att brister i vissa företags uppfyllelse av lagregler inte kan motivera tillkomst av ytterligare reglering, i synnerhet inte i formen av allmänna råd. Brister i företags regelefterlevnad ska istället föranleda inspektionen att ingripa mot det aktuella företaget (se LBF 15 kap 1 § beträffande kreditinstitut).

Tillämplighet

Råden behöver inte följas av företag som driver verksamhet med tillstånd enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter. Förbundet anser att samma regler bör gälla för alla

aktörer som tillhandahåller krediter till konsumenter, utan avseende på respektive aktörs tillstånd. Det förhållandet att inspektionen inte ansvarar för tillsyn över konsumentkreditlagens efterlevnad beträffande företag med tillstånd enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter borde inte vara ett förhållande som tillåts leda till skillnader i offentlig reglering, detta gäller även i fråga om allmänna råd.

God kreditgivningssed

Enligt förslaget ska kreditgivaren utgå från den enskilda konsumentens behov och förutsättningar. Detta innebär bland annat att kreditgivaren bör avråda konsumenten från att ta krediten om den är ofördelaktig för konsumenten. Som inspektionen förklarar i promemorian, finns ingen absolut skyldighet enligt lag för en kreditgivare att avråda en konsument från att ta en kredit. Om detta upplyses särskilt i förarbeten till lagen, som inspektionen också uttryckligen refererar till i promemorian.

Förbundet anser att förhållandet att lagen saknar regler om skyldighet att avråda, torde hindra Finansinspektionen att meddela allmänna råd av innebörd att lagen, trots uttalandet i förarbeten, bör tillämpas på sådant sätt att skyldighet att avråda ändå bör finnas.

Bortsett från detta noterar Förbundet tillämpningsproblem med den föreslagna regeln. Det kan t ex vara svårt att förstå vad som egentligen avses med att det av "omständigheterna i det enskilda fallet framgår att krediten är ofördelaktig för konsumenten". En erbjuden kredit skulle kunna uppfattas som ofördelaktig, därför att en annan kreditgivare erbjuder kredit med i huvudsak samma villkor, men med lägre ränta. Förbundet anser att detta vore en orimlig konsekvens och att den föreslagna regeln om avrådande vid ofördelaktighet borde slopas.

Förbundet antar att inspektionen i resonemanget om omsorgsplikt hämtat inspiration från regleringen på området för investeringsrådgivning. Förbundet vill därför peka på att det finns viktiga skillnader mellan investeringsrådgivning och kreditgivning. En kredit kännetecknas i princip av dess kapitalbelopp, ränte- och amorteringsvillkor samt förekommande säkerheter. Konsekvenserna för en konsument av en kredit är mycket lättare att förutse än konsekvenserna av en investering i finansiella instrument. I det senare fallet finns helt andra skäl för en långtgående omsorgsplikt som också innefattar en plikt att avråda från investering vid vissa förhållanden. Med kreditgivning är saken annorlunda. Så länge en kreditsökande bedöms vara kreditvärdig och följaktligen ha en ekonomi som tål kreditbelastning, förefaller det vara svårt att försöka bedöma kreditsökandens behov av krediten och ta ställning till ett avrådande. Och i det omvända fallet när kreditsökanden inte bedöms vara kreditvärdig, avslås ansökan av det skälet, inte därför att vederbörande skulle sakna behov av krediten även om en kreditsökande som inte bedöms ha kreditvärdighet knappast kan anses ha ett behov av en kredit.

Förbundet anser sammanfattningsvis att den föreslagna regeln om en allmän skyldighet att avråda från krediter bör slopas eller ersättas med en detaljerad och uttömmande uppräkningslista av situationer som ska medföra avrådan. Förbundet har i linje med detta inget att erinra mot att regler införs i allmänna råd om att avbetalningskrediters löptid ska relateras till den köpta varans förväntade ekonomiska livslängd, och om att avbetalningskredit bör erbjudas istället för blancokredit, om ändamålet med krediten är att köpa en vara och kreditgivaren själv erbjuder både blanco- och avbetalningskredit. Sådana regler blir bättre om de görs utan koppling till bedömning av omsorg, ofördelaktighet och omständigheter i det enskilda fallet.

Konsumenters individuella förutsättningar att ta till sig information

Enligt förslaget ska kreditgivare i omsorgen om konsumenten, ta hänsyn till konsumentens förutsättningar att ta till sig information och utvärdera finansiella beslut. Förbundet menar att seriösa kreditgivare uppfyller denna regel, och har egentligen inget att invända mot densamma. Förbundet vill ändå framhålla att det aldrig kan bli fråga om någon djupare analys av den kreditsökandes kännetecken i detta avseende, varför regeln enligt Förbundets uppfattning inte bör förstås på annat sätt än att kreditgivaren behöver förvissa sig om att den kreditsökande är införstådd med kreditåtagandets innebörd.

Kreditprovningens innehåll

Förbundet anser att stora delar av det som framförs i förslaget redan sammanfaller med vad som gäller enligt annan reglering och följer av god praxis. Förbundet får därför ifrågasätta om råden i detta avseende verkligen behövs.

Krediter med säkerhet

Det sägs i förslaget att en ställd säkerhet normalt inte bör påverka kreditprovningen. Förbundet anser att detta avviker från sedan länge etablerad praxis, nämligen att säkerheters värde inte ska tillmäts betydelse i bedömningen av den kreditsökandes återbetalningsförmåga. Vad som avses med skrivningen "normalt inte" behöver därför utvecklas tydligare.

Överlåtelse av fordran

Under denna rubrik anges att kreditgivarens medgivande krävs om en fordran ska övertas av en annan gäldenär. Förbundet anser att det är felaktigt att beskriva ett gäldenärsbyte med orden "om en fordran ska övertas av en annan gäldenär". Förbundet föreslår att skrivningen ändras till "om skulden ska övertas av någon som träder in i gäldenärens ställe".

Skälig återbetalning

Det föreslås att återbetalningens amorteringsdel ska vara skälig över återbetalningstiden. Vad som är skäligt framgår emellertid inte av de föreslagna allmänna råden, inte heller anges utgångspunkter för bedömningen av skäligheten. Förbundet menar att frågan om skäligheten i detta avseende behöver utvecklas och framställas mer konkret.

Ränteskillnadsersättning

Det föreslås att ränteskillnadsersättning endast bör komma ifråga för tiden mellan tillfället för förtidsbetalningens utförande och närmast därefter följande ränteändringsdag, om sådan är avtalad. Enligt 36 § konsumentkreditlagen får ränteskillnadsersättning komma ifråga för den

tid som återstår av krediten, vid tillfället för den förtida återbetalningen. Förbundet anser att det föreslagna rådet står i strid med lagen och att det därför inte får genomföras.

Beträffande de övriga delarna i råden om beräkning av ränteskillnadsersättning, noterar Förbundet att förslaget till reglering är minst sagt detaljerat. Någon reell möjlighet att med utgångspunkt i föresatsen "comply och explain uppfylla råden förefaller inte finnas. Förbundet menar mot denna bakgrund att reglerna om ränteskillnadsersättning inte är lämpliga i allmänna råd, utan istället passar bättre i en föreskriftsmiljö.

Tredjemanspant

Det föreslås att kreditgivaren bör informera en tredjemanspantsättare om de rutiner som gäller för "återställande av säkerheten." Förbundet är oklart över vad som kan menas med denna formulering och undrar om det egentligen ska stå "anspråktagande" istället för "återställande". Oavsett om Förbundets misstanke är felaktig, kan en förklaring till den avsedda innebörden i detta råd behöva redovisas.

Stockholm den 5 maj 2021

Sparbankernas Riksförbund

Ewa Andersen
Vd

Bengt Nordström